

MINISTERSTWO ROLNICTWA I ROZWOJU WSI



AGENCJA
RYNKU ROLNEGO



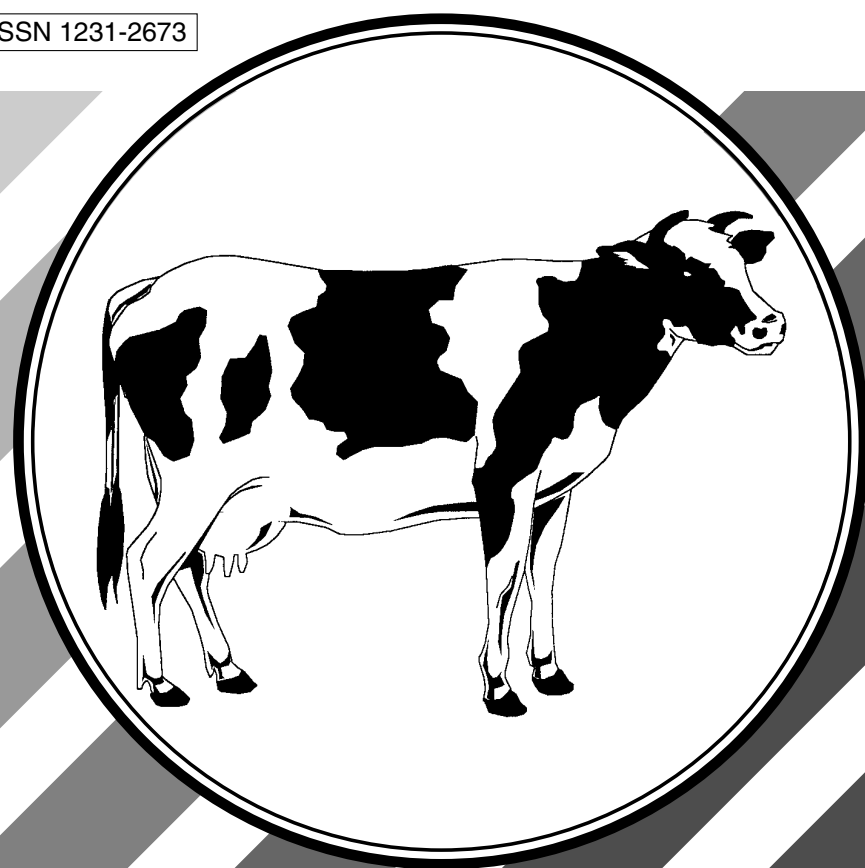
INSTYTUT
EKONOMIKI ROLNICTWA
i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ

NR
22

RYNEK MLEKA

stan i perspektywy

ISSN 1231-2673



ANALIZY
RYNKOWE

KWIECIEŃ 2002

Spis treści

REASUMPCJA

- I. Uwarunkowania makroekonomiczne
- II. Produkcja mleka – *J. Seremak-Bulge*
- III. Przetwórstwo mleka – *Z. Smoleński, T. Zdziarska*
- IV. Spożycie mleka i jego przetworów – *K. Świetlik*
- V. Handel zagraniczny mlekiem i jego przetworami – *P. Szajner, Z. Smoleński*
- VI. Interwencja na rynku mleka – *J. Sych-Winiarek*
- VII. Ceny – *J. Seremak-Bulge, P. Szajner, K. Świetlik*

**Przy publikowaniu fragmentów analizy oraz informacji i danych liczbowych
prosimy o podanie źródła.**

Analizę przygotowano w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ
Świętokrzyska 20, 00-950 Warszawa
Kierownik Zakładu – prof. dr hab. Jan Małkowski, tel: (0·prefiks·22) 827-36-64

AUTORZY:

prof. dr hab. Zygmunt Smoleński

• IERiGŻ • Warszawa
Tel.: (0·prefiks·22) 826-75-53

doc. dr hab. Jadwiga Seremak-Bulge

• IERiGŻ • Warszawa
Tel.: (0·prefiks·22) 826-50-31 wew. 666

dr Krystyna Świetlik

• IERiGŻ • Warszawa
Tel.: (0·prefiks·22) 826-50-31 wew. 707

mgr Piotr Szajner

• IERiGŻ • Warszawa
Tel.: (0·prefiks·22) 826-50-31 wew. 719

mgr Teresa Zdziarska

• IERiGŻ • Warszawa
Tel.: (0·prefiks·22) 826-50-31 wew. 440

mgr Joanna Sych-Winiarek

• ARR • Warszawa
Tel.: (0·prefiks·22) 623-16-74

Analizę zrecenzowała i zatwierdziła w dniu 3.04.2002 r. Rada Rolniczych Analiz Ekonomicznych w składzie:
Zdzisław Adamczyk, Marian Brzóska (sekretarz), Tadeusz Chrościcki, Eugeniusz Gorzelak, Teresa Jabłońska-Urbaniak, Wojciech Józwiak,
Ryszard Kreft, Ewa Król-Pol, Jan Małkowski, Krzysztof Materko, Bożena Nowicka, Roman Urban, Maria Zwolińska (przewodnicząca).
Kolejna analiza wydana będzie w październiku 2002 r.

REASUMPCJA

W 2001 r. kontynuowano przyspieszony proces restrukturyzacji i modernizacji mleczarstwa. Malą liczbą gospodarstw zajmujących się chowem bydła mlecznego, przy równoczesnej selekcji krów i powiększaniu ich mleczności. W konsekwencji produkcja mleka wzrosła o 0,7%, a jego dostawy do mleczarni powiększyły się o 6,7% i wyniosły ponad 7 mld l. Udział skupu zwiększył się do prawie 60% globalnej produkcji mleka. Poprawa opłacalności w miarę koncentracji pogłównia krów sprzyjała zwiększeniu produkcji i dostaw mleka do mleczarni. Rosnąca podaż surowca mlecznego przyczyniła się do stabilizacji cen skupu na poziomie roku poprzedniego i ich realnego tanienia. Malą sprzedaż bezpośrednią oraz samozaopatrzenie.

Korzystna koniunktura na rynku międzynarodowym sprzyjała wykorzystaniu nadwyżek surowca mlecznego do zwiększenia produkcji odtłuszczonego mleka w proszku i masła z przeznaczeniem na eksport. W 2001 r. wyprodukowano 185 tys. ton proszku mlecznego, w tym prawie 151 tys. ton odtłuszczonego oraz 151 tys. ton masła, tj. odpowiednio o 17,6% i o 8,5% więcej niż przed rokiem. Zanotowano również znaczący wzrost produkcji serów podpuszczkowych dojrzewających do 161 tys. ton, tj. o 8,8%. Zmalała natomiast produkcja lodów o 2,7%, napojów mlecznych o 4,2% i mleka spożywczego o 6,8%.

W minionym roku utrzymała się spadkowa tendencja spożycia artykułów mleczarskich, m. in. w wyniku ograniczenia samozaopatrzenia ludności rolniczej w mleko. W konsekwencji konsumpcja mleka i jego przetworów w przeliczeniu na

1 mieszkańca w 2001 r. ukształtowała się na poziomie o 1-2% niższym niż w roku poprzednim. W gospodarstwach domowych zmalało spożycie mleka spożywczego o 5%, jogurtów o 4%, śmietany i śmietanki o 3% oraz serów twarogowych o 1,9%. Wzrosła jedynie konsumpcja serów dojrzewających twardych i topionych oraz napojów mlecznych. Podobne tendencje zanotowano w zakresie spożycia masła, którego ceny zmalały w warunkach zwiększonej podaży. W przeliczeniu na 1 mieszkańca spożycie masła wzrosło z ok. 4,2 kg do 4,4 kg, tj. o ok. 5%.

W warunkach zwiększonej podaży z jednej strony i zmniejszonego popytu krajowego z drugiej, w 2001 r. powstały duże nadwyżki eksportowe, wynoszące 1560 mln l w ekwiwalencie surowca mlecznego. Równocześnie w ubiegłym roku kształtowały się korzystne dla eksporterów światowe ceny mleka w proszku, zarówno pełnego jak i odtłuszczonego – 1900-2000 USD/t oraz niekorzystne – niskie światowe ceny masła – poniżej 1300 USD/t. Za granicą sprzedano 124,4 tys. ton proszku mlecznego, 45,4 tys. ton serów, 18,6 tys. ton masła oraz 17,8 tys. ton kazeiny. Mniej niż przed rokiem eksportowano jedynie lodów i serwatki na skutek malejącego popytu na rynku światowym. Import w ekwiwalencie surowca mlecznego zmalał z 563,5 mln l w 2000 r. do 541,3 mln l w 2001 r. Głównymi produktami importowanymi do kraju były mleko w proszku, zarówno odtłuszczone jak i pełne oraz kazeina. Ta ostatnia sprowadzana była w celu uszlachetnienia i reeksportu.

Eksport artykułów mleczarskich, w ekwiwalencie mleka osiągnął rekordowy poziom ponad 1,5 mld l.

Równocześnie import wyniósł, podobnie jak przed rokiem, ponad 0,5 mld l. Dodatnie saldo obrotów handlu zagranicznego nieznacznie przekroczyło 1 mld l. Wartość wywozu za granicę wyniosła 448,2 mln USD, a przywozu 125,6 mln USD. Nadwyżka eksportu nad importem stanowiła 322,6 mln USD i była dwukrotnie większa niż przed rokiem.

Interwencja na rynku mleczarskim prowadzona przez Agencję Rynku Rolnego polegała przede wszystkim na bezpośrednim zakupie masła w blokach w nadwyżkowym okresie letnim. Zakupiono łącznie 11,6 tys. ton masła. Ponadto w 2001 r. po raz pierwszy wprowadzono dopłaty do przechowywania masła w blokach oraz serów dojrzewających przez co najmniej 90 dni. W ramach tego systemu w ub. r. firmy przechowywały 1310 ton masła i 910 ton serów, za co otrzymały dopłaty w wysokości 495,5 tys. zł. W ramach wspierania eksportu 35,7 tys. ton mleka w proszku, odtłuszczonego i pełnego, ARR wypłaciła łącznie 19,2 mln zł subwencji.

Przewiduje się, że w warunkach przyspieszonej restrukturyzacji branży mleczarskiej również w 2002 r. nastąpi wzrost skupu surowca mlecznego do przetwórstwa oraz zwiększy się udział mleka klasy ekstra. Jednocześnie, wobec słabych objawów ożywienia gospodarczego nastąpić może stagnacja bądź nawet niewielki spadek krajowego popytu na produkty przemysłu mleczarskiego. Zwiększy się nadwyżka eksportowa. Pogorszenie koniunktury na rynku międzynarodowym może prowadzić do nadmiernego potania artykułów mleczarskich na rynku wewnętrznym i poważnych trudności rozwoju mleczarstwa.

SUMMARY

The milk economy in the year 2001 was subject to a continuous process of restructuring and modernisation. The number of dairy farms declined along with the selection of milk cows and increase in average efficiency per cow. Reflecting that the production of milk in the year 2001 is increased by 0,7% and milk deliveries to dairy plants increased by 6,7% to over 7 bill litres. The contribution of the milk deliveries in total production increased to almost 60%. An improvement in the efficiency of milk production coming along with the concentration of production supported the increase in milk production and deliveries do dairy plants. Increasing supply of milk led a stabilisation of prices at the level observed last year, which means a decline in real terms. On the other hand the volume of direct sales and on-farm use declined.

Favourable situation on the world market supported the increase in the utilisation of milk surpluses in the production of milk powder and butter for exports. The production of milk powder in the year 2001 totalled 185 thousand tons, including almost 151 thousand tons of skimmed milk powder (SMP) and 151 thousand tons of butter, which was higher by respectively 17,6 and 8,5% than in the pervious year. The production of hard cheese also increased substantially by 8,8% to 161 thousand tons. On the other hand the production of ice-cream, milk-based drinks and milk for consumption declined by 2,7, 4,2 and 6,8% respectively.

A downward tendency in the consumption of milk and dairy products

reminded also in the year 2001. It resulted among the others form a reduction in on-farm use. In result of that the per capita consumption of milk and dairy products in the year 2001 sloped down by some 1-2% as compared to the previous year. The consumption of milk in households declined by 5%, yoghurts by 4%, cream by 3% and cottage cheese by 1,9%. The increase was observed only in case of hard and melting cheese and milk drinks. Similar tendencies were observed in case of butter consumption, which increased from 4,2 to 4,4 kg per capita, i. e. by about 5%.

Increased supply and reduced domestic demand led to creation of large export surpluses amounting to 1560 mill litres in raw milk equivalent. Accordingly the world prices of SMP and whole milk powder (1900-2000 USD/t) were favourable for the exporters while the prices of butter (below 1300 USD/t) were unsatisfactory. The exports of milk powder amounted to 124,4 thousand tons, 45,4 thousand tons of cheese, 18,6 thousand tons of butter and 17,8 thousand tons of casein. Declining demand on the world markets led to decrease in exports of ice-cream and whey. The imports of milk declined from 563,5 mill litres in the year 2000 to 541,3 in the year 2001. Milk powder (skimmed and whole) and casein were the main commodities imported to Poland. Casein was imported for inward processing and re-exports.

Exceeding 1,5 bill litres the export of dairy products in raw milk equivalent reached a record level. Simultaneously imports similarly to the previo-

us year totalled 0,5 mill litres. Positive balance of foreign trade slightly exceeded 1 bill litres. The value of exports amounted to 448,2 mill USD, while the value of imports 125,6 mill USD. Thus the export surplus value totalled 322,6 mill USD. i. e. double the value recorded in the previous year.

In the year 2001 the Agency Market Agricultural (AMA) conducted activities intervention on dairy market that concerned mainly direct purchases of butter in a surplus summer time. The direct purchases concerned 11,6 thousand tons of butter. Moreover the scheme of private storage payments for stocking of butter and hard cheese exceeding 90 days were introduced for the first time. The companies stored within this scheme 1310 thousand tons of butter and 910 tons of cheese, for which received 495,5 thousand PLN of storage payments.

The allocations for export subsidies (19,2 mill PLN) covered 37,5 thousand tons of milk powder.

Accelerated restructuring of dairy sector allows to expect further increase in milk deliveries with simultaneous increase in the contribution of extra grade milk. Weak indicators of economic recovery may result in a stagnation or slight reduction in domestic demand for dairy products. Thus the exportable surplus will grow. Deterioration of the situation on international markets can result in excessive decline in the price of milk products on domestic market and so create serious obstacles for the development of the dairy sector.

W serii Analizy Rynkowe w najbliższym czasie ukazać się:

1. Rynek ziemniaka /21/ • kwiecień 2002,
2. Rynek drobiu i jaj /21/ • maj 2002,
3. Rynek cukru /21/ • maj 2002,
4. Rynek mięsa /22/ • maj 2002,
5. Rynek zbóż /22/ • czerwiec 2002,
6. Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi /15/ • czerwiec 2002,
7. Rynek rzepaku /21/ • czerwiec 2002,
8. Rynek owoców i warzyw /20/ • lipiec 2002,
9. Rynek ziemi rolniczej /5/ • lipiec 2002,
10. Rynek środków produkcji i usług dla rolnictwa /22/ • październik 2002,
11. Rynek pasz /12/ • październik 2002,
12. Rynek mleka /23/ • październik 2002,
13. Popyt na żywność /3/ • grudzień 2002.

Prenumerata roczna Analizy (2 zeszyty) wynosi 32 zł.
Cena zeszytu: w edycji wiosennej – 15 zł, w edycji jesiennej – 17 zł.
Zamówienia z podaniem tytułu i ilości egzemplarzy prosimy kierować do
Działu Wydawnictw Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej,
ul. Świętokrzyska 20, skr. poczt. 984, 00-950 Warszawa. Tel. (0-prefiks·22) 826 50 31 wew. 685, faks 827 19 60
e-mail: ierigz@ierigz.waw.pl <http://www.ierigz.waw.pl>
